

debeat ad suum Superiorem, vel hujus delegatum, ut isti se subiciat, & etiam hoc intuitu ab hisce perpetrandis absteineat.

CAS. II. Gneus adhuc infantulus ductus fuit ad locum eorum, quorum Pater, & Mater ignorantur. Q. an sit irregularis ratione natalium; & quam pœnam incurrant sic exponentes infantes?

Respondeo quantum ad primam partem in rigore juris ipsum non esse irregularem ratione natalium. Ratio est, quia hæc irregularitas nullibi reperitur expressa; immo Gregorius XIV. anno 1591. contrariam declaravit quoad expositos Confraternitatis S. Spiritus Romæ, quos pro legitimis, & capacibus Ordinum, ac Beneficiorum haberi voluit, & quidem non tam in gratiam dictæ confraternitatis, quam ipsorum expositorum; noverat enim etiam illuc duci plures legitimos, prout fit in aliis locis. Sed ubi irregularitas expressa non est, ibi adstrui non debet, *cap. is qui de Sent. Excomm. in 6. præcipue cum adest Pontificia Constitutio in contrarium: Ergo &c. neque dicas, in obscuris attendi quod verisimilius est, vel quod plerumque fieri consuevit, juxta reg. 45. juris in 6.*; unde cum verisimilius sit, expositos esse illegitimos, sæpiusque exponantur illegitimi, quam alii (ex 100. namque expositis, teste Garcia, & aliis, plusquam 90. sunt illegitimi); ideo &c. Contra enim, cum ducti ad præfata loca ut plurimum ignoti sint, ac delati secreto, plane non percipio, qua veracitate isti AA. adeo asseveranter referre potuerint ex 100. plusquam 90. esse illegitimos. Verum quidem est, ad hujusmodi loca plures illegitimos deferri; at simul etiam verum est, eo duci plures legitimos, ob parentum inopiam, aliasque causas, Deo, ac ducentibus notas. An tamen numerus illegitimorum adeo excedat illum legitimorum, censeo, non posse certo affirmari; proindeque promiscuam hanc delationem, dubiam quidem efficere cujusque delati qualitatem; sed quia in dubio, extra casum de homicidio, quis haberi non debet pro irregulari, ut est communis opinio, ac fuse probat Bossius de Consc. dub. part. 2. tit. 1. §. 40. ideo dico, Gneum in casu de rigore juris non esse irregularem. Neque replices, Glossam illegitimum eum dicere, *qui Patrem ostendere non potest, vel si ostendit, verecundum ostendit*; hinc cum Gneus nequeat Patrem ostendere, eum esse illegitimum; ac propterea hujusmodi ductos vocari *Bastardinos*. Contra enim, dictum Glossæ non est universaliter verum, quoti enim legitimi illuc ducuntur, qui tamen Patrem ostendere non possunt? Verum quoque non est, quod universaliter vocentur *Bastardini*; nam Pisis, & alibi, vocantur *Innocentes*, eorumque locus *Hospitale Innocentium*. Deinde loquela populi non facit jus, ut ait Baldus in l. Nutritoribus C. communi. de Succession. Cæterum hæc dicta velim attento jure communi, sicubi enim adsit lex aliqua particularis, vel consuetudo, ut pro illegitimis, ac irregularibus habeantur; ibi eidem standum esse non inficior. Quantum postea ad sec. part. dico, Patrem sine justa causa sic exponentem filium, in hunc amittere patriam potestatem; & si Patronus exponat libertum, aut Dominus servum, in hunc amittere jus servitutis. Textus est clarus in Jure Canon. cap. unico de Infant. expos. & in Jur. Civ. lib. 4. C. de Infant. expos. Dico *sine justa causa*; ex causa enim justa id faciens, puta, quia aliter nequit ipsum alere, hanc pœnam non incurrit, cum non desæviat in in-

fantem, sed potius eidem consulat. Rosignolus de Matrim. 9. disquis. 5. §. 4. num. 3. Secundo, privatur jure successionis ad bona ipsius expositi, si quæ habuerit. Non enim æquitas postulat, ut qui filios necare dicuntur, l. necare, ff. de lib. agnosc. in bonis, quæ habuerint, succedere debeant; Saminiatus controv. 73. num. 18. & seq. Tertio, Pater exponens filium, vel filiam, non acquirit quoad usumfructum bona adventitia, quæ forte acquirunt filii, vel filia expositæ; siquidem fundamentum talis usufructus est patriæ potestas, qua juxta dicta privatur. An tamen amittat usufructum bonorum adventitiorum, quem acquisiverat ante expositionem, ac omissionem patriæ potestatis, communius negatur, quia patriæ potestas requiritur in origine ad acquirendum, non vero ad continuandum post legitimam acquisitionem: Baldus in l. 3. C. de usufructu. Posse nihilominus in pœnam à Judice privari, tradit Rosignolus loc. cit. num. 11. Quarto denique subest pœnæ extraordinariæ, Judicis arbitrio: & si dives sit, est sententia satis communis, quod teneatur loco reficere expensas. V. Rosignolum ibid. hanc materiam fuse discutientem.

CAS. III. Mercator quidam acceptas litteras, quibus monebatur de superventura penuria aromatum, laceravit, & abjecit; illas tamen collegit alius Mercator, qui tale nuntium in sui utilitatem vertens, illum prævenit in emptione, & ex copia emptorum aromatum lucrum præripuit. Q. an hic injustitiam in illum commiserit?

Respondeo probabilius videri, quod non. Ratio est, quia statim ac Mercator acceptas litteras laceravit, & in publicum locum earundem fragmenta abjecit, videretur eadem non amplius curasse, ac tacite cessisse juri suo, ne ab alio lectioni aptarentur, ac legerentur. Quæ enim sic in publicam viam dejiciuntur, communiter pro derelictis habentur: eaque tunc legere ex mera curiositate, veniale est; & si id fiat, ut ex illa notitia quis sibi pro videat, nullum peccatum est; nam quod pro derelicto habetur in usum suum convertere licet; ut post S. Antoninum, Sylvestrum, & alios tradit Roncanglia de 7. præc. Dec. cap. 4. quæst. 5. res. 11. & si qui illa fragmenta abjecit, de hoc est invitus, est invitus irrationabiliter; debebat enim ea comburere, non vero in publicum dejicere, si ea legi volebat; Rosignolus de Restit. 1. disq. 2. §. 35. Hinc sicuri si Mercator, qui tales litteras acceperat, easdem in publico legisset voce adeo alta, ut alius Mercator percepisset in iis contentum, hic absque injustitia vertere potuisset tale nuntium in sui utilitatem, præveniendo in emptione ipsum Mercatorem legentem, & ex copia emptorum aromatum lucrum præripere: ita videtur, absque ulla in eundem injustitia se gessisse in casu præsentis.

M E N S E S E P T E M B R I S.

CAS. I. Creditor Francisci videns, se creditum suum recuperare non posse, quasi desperans illi remittit partem debiti, si reliquum solvat; quod fit. Q. an debitor hoc tantum solvens, sit tutus in conscientia?

Resp. cum dist. Vel debitor culpabiliter se gessit in solutione facienda

Creditori, vel non. Si non, dico, ipsum esse tutum in conscientia. Ratio est, quia ubi mora in solvendo non est culpabilis, sed provenit ex impotentia physica, vel morali, excusabilem reddit ipsum debitorem, qui propterea cum creditore, contento de mera solutione partis, potest de hac tantum solvenda licite convenire, supposito, quod hic sit sui juris, Dominus totius summæ &c. nam ex una parte ipse ad integram solutionem supponitur impotens; ex alia creditor non ita convenit proprie coactus à debitore, sed ex suæ liberæ voluntatis arbitrio: & reliquum eidem remittit, volens, ac potens illud ei remittit, sicuti ex liberalitate illi etiam posset totum remittere. Si postea debitor, in solutione creditori facienda, se gessit culpabiliter, puta, fingendo se physice, aut moraliter impotentem ad solutionem totius summæ; quando vere erat, aut est potens per integrum solvere, vel protraxit data opera solutionem, ut creditor tandem lassus petere totam summam, ac videns se habere non posse totum id, quod ipsi debetur, partem ei remitteret; & in tali casu dico, debitorem id tantum solventem, non esse tutum in conscientia. Ratio est, quia tunc remissio non est proprie volita à creditore, sed coacta, & per fraudem extorta, conventa ne cogatur totum amittere: quod plane efficit remissionem invalidam, unde Franciscus in casu non est certe tutus in conscientia. Giribaldus de Restit. cap. 6. dub. 5. aliique comm.

CAS. II. Sejus indigens nummis sponte offert Cajo se illi daturum quinquaginta, si pro uno anno ipsi mutuet mille. Consentit hic, & acceptis quinquaginta, mutuo dat Sejo nongenta quinquaginta pro mille. Q. an liceat huiusmodi contractus.

Resp. neg. Ratio est, quia Cajus sic non mutuat Sejo mille, sed tantum 950. & tamen percipit interesse, perinde ac si mille mutuasset, in quo est manifesta injustitia, ut recte docent Castropalaus, Cardenas, & Sporer. Non licere propterea huiusmodi contractum, est manifestum.

CAS. III. Testis pro veritate dicenda in judicio pretium accepit. Q. an istud restituere teneatur?

Respondeo affirmative cum S. Thoma 2. 2. quæst. 71. art. 4. Ratio est, quia licet quis non semper teneatur ex justitia testificari, tamen semel ac semetipsum obligavit, seu obtulit ad testificandum, tenetur ex justitia dicere veritatem; ut cum communi docet Giribaldus de Restitutione, cap. 4. dub. 3. Unde cum accepta pro onere debito ex justitia subsint oneri restitutionis, eo quia secus manifeste violaretur æqualitas, si pro eo quod jam ex justitia absolute debitum est, aliquid amplius acciperetur; hinc fit, quod si is, qui assumpsit onus testificandi (cujusmodi est testis, de quo nobis sermo), accepit pretium pro veritate dicenda in judicio, teneatur pretium acceptum restituere, cum ipsi indebitum fuerit. Propterea S. Augustinus, quem refert Angelicus Doctor loc. cit. Epist. 54. ad Maced. ait: Non debere Judicem vendere justum judicium; nec testem verum testimonium. Quamquam vero à teste nihil accipi possit pro ipsa veritate dicenda, seu pro ipsomet testimonio veritatis, cum hoc in se nullum laborem, nullamque novam obligationem contineat, eo quod unus-

unusquisque jure divino dicere tenetur veritatem; tamen si testis facere debuisset expensas, aut labores sustinere pro accessu ad Judicem, ut verum testimonium ferret, aut si se privare debuisset valore operarum: uno verbo, illi inde emerisset aliquod damnum; seu lucrum cessasset; tunc certe in his, & aliis similibus casibus potuisset ob hæc alia motiva licite aliquid accipere, immo & exigere in refectionem, levamen, ac compensationem, judicio prudentis; hæc enim pretio æstimabilia sunt, & nemo militat suis stipendiis.

MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. Franciscus falso infamavit de gravi crimine Petrum coram duobus, vel tribus, quos etiam scit id aliis retulisse. Q. an teneatur se retractare etiam coram illis, quibus hi duo, vel tres idem crimen retulerunt?

Respondeo cum distinctione. Vel hi duo, vel tres, qui id aliis retulerunt, sunt dispositi ad semetipsos coram istis retractandos, vel non. Si sunt dispositi, dico, Franciscum non teneri se retractare etiam coram illis &c. esto enim falsa, & infamatoria relatio, etiam ab his duobus, vel tribus aliis facta, ortum habuerit ac originem à falsa & infamatoria relatione immediate facta à Francisco; tamen causa proxima infamationis Petri penes hos ultimos fuerunt hi duo, vel tres: qui propterea si semetipsos debito modo retractant coram iis, penes quos infamarunt de gravi crimine Petrum, & ab hoc delent notam infamæ, quam eidem intulerant; ea plane amplius delenda non superest à Francisco, ni forte istius contestatio necessaria foret ad prorsus delendam malam impressionem causatam, in quo casu concedo & ego, Franciscum teneri etiam coram his contestari, ut Petro integra sua fama restituatur. Cæterum si hoc sufficienter præstetur ab iis duobus, vel tribus, tunc non tenetur Franciscus id amplius præstare: eo plane modo, quo nil tenetur amplius restituere qui furtum mandavit, si fur qui rem abstulerat, per integrum Domino restituat, eidemque per integrum satisfaciat. Si postea ii duo, vel tres non sint dispositi &c. in tali casu subdistinguo: Vel quando Franciscus penes istos Petrum infamavit, prævidit, aut prævidere facile potuit, istos non fore auditum Petri crimen celaturos; & tunc dico, ipsum teneri se retractare etiam coram illis &c. eo quia in tali casu etiam ab istis facta detractio fuit à Francisco volita in causa, ut recte inquit Petrus Navarro, & Lessius, ac ipse per suam detractioem fuit causa hujus secundæ detractioem. Jam vero qui causam damni dat, damnum dedisse videtur, ut pluries legitur in jure; quod proinde reparare tenetur. Vel non prævidit, nec prævidere facile potuit, præfatos non fore auditum Petri crimen celaturos; & in hoc casu dico, Franciscum non teneri &c. quia hæc secunda detractio ipsi non fuit proprie voluntaria, cum sit respectu ipsius secuta per accidens.

CAS. II. Infamatorii quidem, sed veri criminis Petrus fuit accusatus, ac per justam Judicis sententiam condemnatus; tractu tamen temporis illius in-

infamia abiit in oblivionem. Q. an sine gravi læsione charitatis, & justitiæ, possit quis delicti conscius illud ignorantibus manifestare.

Respondeo non posse in casu delicti conscius illud ignorantibus manifestare sine gravi læsione charitatis, supposito, quod desit justa & rationabilis causa id faciendi. Ratio est, quia hujusmodi relatio in primis est ex natura sua graviter contristativa fratris, qui si id sciret, certe rationabiliter de ea graviter contristaretur. Deinde semel ac per oblivionem ejus infamia deleta est, est contra ipsummet jus naturæ, quod ei denuo impingatur absque urgenti, & rationabili causa, adeoque contra charitatem. Dixi *supposito*, &c. quia si necesse sit illud crimen manifestare, ex caus. ob justam defensam, tunc sine ulla læsione charitatis id fieri potest; nam ordo charitatis postulat, ut potius mihi, quam alteri consulam, si aliter me juste defendere non valeo. An postea id sit etiam cum gravi læsione justitiæ negant plures, si sententia Judicis non solum fuit justa, verum etiam publica: Affirmant vero, si publica non fuit. Ratio primæ partis est, quia quando fuit etiam publica, per hanc reus absolute, ac in universum amisit jus ad famam, ac secretum ipsi servandum; ea namque expressa intentione delinquentes per sententiam puniuntur, ut eorum delictum, ac pœna omnibus, & semper innotescant, & sic alii horrore pœnæ à delinquendo arceantur. Ratio secundæ partis est, quia quando sententia, ac punitio non fuit publica, condemnatus adhuc retinuit jus ad famam penes ignorantes ejus crimen, & hujusmodi sententiam, ac punitioem: cum enim Judex ipsum non diffamaverit per sententiam publicam, tali jure non fuit à Judice privatus; & sic qui penes ignorantes ejus delictum manifestat, violat jus illius, maxime si infamia, inde orta, tractu temporis abiit in oblivionem: & per consequens cum violat ejus jus in re gravi, intervenit in hoc casu etiam gravis læsio justitiæ. Fateor equidem hanc sententiam mihi non displicere. Ast quia considero, quod quando humana Justitia revera vult alicujus delinquentis infamiam in universum, ac pro semper, ponit ad perpetuam memoriam eidem monumentum infamiæ, lapidem scilicet infamatorium, aut columnam cum inscriptione; ideo hinc infero pro aliis casibus potius regulam in contrarium, eamque quidem esse Principum, ac Judicum intentionem in puniendis aliis delinquentibus, ut à pœna istis inflicta generaliter alii discant à facinoribus abstinere; cæterum mentem ipsorum non esse, quod quicumque, etiam publica sententia condemnatus, in æternum infamis vivat, etiamsi semetipsum emendet, & rectam adeo vitam ducat, ut tractu temporis illius infamia abeat in oblivionem. Quare sentio cum Cord. de Detr. q. 2. concl. 6. cui propendere videtur Cunigliati de Rest. Fam. §. 4. num. 8. non sine gravi læsione etiam justitiæ posse delicti conscius illud ignorantibus in casu manifestare. Ratio est, quia sicuti non licet absque gravi læsione justitiæ auferre bona ab eo, qui illis per sententiam privatus fuerat, si illa juste iterum acquisierit, ita nec licet famam auferre ab eo, qui per sententiam illam amiserat, si eam iterum juste acquisierit.

CAS. III. Refert quis aliis auditum grave crimen alterius, testificando tamen se illud referre, non ut verum, sed ut auditum. Q. an talis relatio sit vera detractio; restitutioni obnoxia.

Res-

Resp. cum dist. Vel referens ex iis est, quis nulla, vel saltem modica fides haberi solet, & crimen refert in circumstantia, in qua prævidet, neminem ex audientibus ipsi crediturum; & tunc dico, talem relationem non esse veram detractioem restitutioni obnoxiam: detractio namque obnoxia restitutioni est *alienæ famæ occulta, & injusta læsio, seu denigratio*, quæ in isto casu non intervenit, cum referenti supponatur à nemine fidem præstari. Vel referens ex iis est, quibus, etsi mere audita narrantibus, fides præstari solet; aut talem relationem facit in circumstantia, in qua prævidet, aliquem ex audientibus ipsi fidem præstaturum; & auditum crimen pro vero habiturum; & tunc dico, hujusmodi relationem esse veram detractioem; restitutioni obnoxiam penes eum, vel eos, quos credit ipsi fidem præstare, & auditum crimen pro vero habere. Ratio est, quia penes istos relator occulte ac injuste verè lædit, denigrat, & corrumpit famam alterius; juxta illud Angelici Præceptoris 2. 2. q. 73. art. 1. ad 2. *Si uni soli aliquis de absente malum dicat, corrumpit famam ejus.* Nec refert, quod crimen non referat ut verum, sed ut mere auditum; nam cum in præsentī circumstantia supponatur prævidere, aliquem ex audientibus, ipsi hoc non obstante fidem præstaturum, ac pro vero habiturum crimen de altero ab ipso relatū, tenetur ex justitiā à tali relatione abstinere, alias evincitur velle illam læsionem; sicuti evincitur velle scandalum, qui cum hujus prævisione coram aliis carnem comedit in die jejunii. Propterea dicebat Apostolus: *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem.* Neque reponas, læsionem in casu evenire per accidens, ac ex sola levitate, seu malitia credentis crimen ut verum, cum relator ipsum ut tale non referat, sed ut auditum. Contra enim, debitores sumus sapientibus, & insipientibus, ut innuebat idem Apostolus. Unde cum humana imbecillitas prona sit ad potius male credendum de proximo, quam bene, ad evitandam penes hos infamationem, debet coram iis conticere, & alterius crimen neque ut auditum coram ipsis referre; secus, stante dicta prævisione, volendo expressè relationem criminis, implicite ac virtualiter vult subsequentem infamationem apud istos; nam qui vult antecedens, vult etiam necessarium consequens, cap. Præterea de Offic. deleg. 1. 2. ff. de Juris. omn. Jud. Addo, experientia compertum esse, in hujusmodi casibus bonam opinionem alterius in aliquo ex audientibus, ut plurimum transire ad statum opinionis saltem dubiæ in re graviter famam lædente, cum supponatur referri crimen grave. Ergo est gravis diminutio famæ, ac vera detractio. Et sane si de te, qui hæc legis, & quem suppono virum honestum, ac optimæ opinionis, & famæ apud omnes, aliisque referret coram pluribus, se audivisse te esse virum inhonestum vel latronem, vel &c. adeo ut, stante hac relatione, penes unum, vel plures, alias bona de te opinio ad statum dubietatis reduceretur, si tu in hujus notitiam devenires; nonne id tibi non solum graviter displiceret, verum etiam notabiliter in fama præjudicatum diceres penes illos? Puto quod sic, si rem bene percipis. Ergo idem quoque dicendum in casu, adeoque quod sit vera detractio, restitutioni obnoxia.

Xxx

MEN-

CAS. I. Petronius statuit dare amico centum, simul intendens semetipsum obligare in conscientia ad id executioni mandandum. Q. an si hoc postea non impleat, sit perjurus. *Resp.* Respondeo cum dist. Vel per illam deliberationem obligandi se in conscientia Petronius habuit animum jurandi: Vel non. Si non; dico, quod si hoc postea non impleat, non est perjurus. Ratio est, quia deliberatio simpliciter obligandi se in conscientia, nec in se est juramentum, cum non sit vocatio Dei in testem; nec fert secum necessario juramentum, cum quis optime possit habere animum se in conscientia obligandi ex simplici fidelitate per promissionem, absque eo quod habeat animum se etiam obligandi ex religione per juramentum. Unde supposito, quod Petronius simpliciter intenderit obligare se in conscientia secluso animo jurandi, etiamsi postea non impleat id, ad cujus executionem intendit se in conscientia obligare, profecto non est perjurus; ubi enim animus jurandi non intervenit, juramentum obligare non potest, cum hujusmodi obligationem præcedere debeat animus jurandi; ut recte docent Cajetanus in 2. 2. quæst. 89. art. 7. ad 4. & Sotus lib. de Just. quæst. 1. art. 7. arg. 4. Nec refert, quod solus Deus sit testis conscientiae; & promissio facta cum animo se obligandi in conscientia, aliquo modo Deum respiciat. Cum enim, hoc non obstante, Deus non fuerit vocatus in testem, ne quidem implicite, quod saltem necessarium est, ut quis jurasse censeatur; ideo non interfuit juramentum, & per consequens postea non implendo quod promissit, Petronius non est perjurus. Quod si per illam deliberationem se obligandi in conscientia habuit animum jurandi, tunc oppositum assero; sic enim se obligando, virtualiter ac implicite vocavit Deum in testem promissionis à se factæ, ac obligationis à se contractæ, quam proinde postea non implendo, est perjurus.

CAS. II. Ego tibi centum cum juramento absolute promisi, sine respectu alicujus rei à te mihi promissæ: tu quoque aliquid mihi promissisti sine respectu ad centum à me tibi promissam. Q. an si tu mihi promissum tuum adimplere nolis, possim ego, absque perjurio, illa centum tibi non solvere, in compensationem rei à te mihi promissæ, & non solutæ.

Resp. probabilius videri quod non. Ratio est, quia licet obligatio vere fuerit hinc inde contracta; tamen fuit contracta absolute, ac sine respectu ad rem à te mihi promissam; idemque quantumvis tu mihi promissum tuum non adimpleas, teneor ego ratione absolutæ, ac juratæ meæ promissionis tibi dare quod promissi. Et quamvis tu, ob fractam mihi fidem, indignus sis, cui ego promissum servem; Deus tamen, quem ego in fidejussorem ac testem promissionis meæ vocavi, meretur, ac dignus est, ut ipsam ego non efficiam testem falsitatis; prout ipsum efficerem, si præfatæ compensationis prætextu tibi ea centum non solverem, quæ sub juramento tibi promisi. Nec refert trita illa adversariorum responsio penes Giribald. de Jur. c. 2. dub. 7. n. 54. quod scilicet, cum compensatio sit quædam solutio, Deus in casu non fieret testis falsitatis, quia (supposito quod res à te mihi pro-

promissa æquivalet centum à me tibi promissis) non solvendo tibi mea centum in compensationem rei à te mihi promissæ, & non solutæ, per talem compensationem adhuc vere solverem, & quidem ad æqualitatem integræ meæ promissionis juratæ. Non refert, inquam, quia compensatio non est vera solutio, sed ficta, l. si cum filio, ff. de Compensat. & promissio jurata non adimpletur per æquivalens, sed exequi debet in forma specifica; ut pro rei veritate colligitur ex cap. Ad nostram l. 7. Jurejur. Cum enim quidam debitorum, qui sub juramento certas possessiones, ac redditus oppignoraverant, donec ex iis solverent debitum, dein contra juramentum easdem possessiones subtraxissent antequam creditor de possessionibus illis, & redditibus sortem, deductis expensis, recepisset; Alexander III. ibi rescribit Rothomagensi Archiepiscopo, ut Ecclesiastica censura cogat præfatos debitores restituere dictas possessiones ac redditus, donec creditori pecuniam, sicut juraverunt, persolverint. Ad quid mehercle mandare, nedum reddituum, verum & possessionum restitutionem, si implemento juratæ promissionis sufficeret sequestratio fructuum, immo & solutio æquivalens? Quantum sapio, quantum capio alia hujus causa non est, nisi quia requiritur solutio in specifica forma; & sic dico, me non posse in casu, absque perjurio, illa centum tibi non solvere, in compensationem, &c.

CAS. III. Nobili ditissimo vito nupsit Thecla, miserabilis quidem puella, sed valde honesta, & pulchra. Q. an, etiam marito contradicente, licite possit secundum istius facultates parentibus suis indigentibus alimenta ministrare.

Resp. cum distinctione. Vel Thecla habet aliunde quo iis indigentibus alimenta ministret, puta, ex proprio lucro, ex quantitate aliqua ad liberum ejus usum ipsi concessa à marito, &c. Vel non habet. Si habet, dico, ipsam non posse contradicente marito, &c. Eo quia semel ac habet de proprio, quo parentum indigentia subveniat, non est æquitati, ac justitiæ consonum, quod sine ejusdem consensu illis subveniat cum rebus ipsius: etenim secluso casu necessitatis, non debet uxor elemosynam dare sine consensu viri vel expresso, vel præsumpto, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 32. art. 3. ad 2. Quamvis enim mulier sit æqualis viro in actu matrimonii, non sic tamen in alienatione rerum domesticarum; nam in hoc vir caput est mulieris secundum Apostolum 1. ad Cor. 11. Si vero non habet, censeo, quod moderate possit, sibi efformando hoc dictamen, quod non displiceat marito in corde, etsi contradicat ore; solent enim mariti facere prohibitionem uxoris absolute, ut sic temperent eas, non à toto, sed ab excessu, quem suspicantur; ut inquit S. Raymundus lib. 2. tit. de furtis. §. 9. Et hoc maxime in casu præsentis, in quo agitur de alimentis præstandis parentibus ipsius Theclæ indigentibus, qui certo quodam modo ipsomet jure considerantur velut parentes etiam viri, seu mariti; ut ex eo patet, quod parentis locum socer obtinet in l. quia parentis, ff. soluto Matrim. Hinc sic uti veris ac naturalibus parentibus ex naturali pietate debemus alimenta, quando indigent; ita (si non æqualiter, ex quo non sint parentes proprie) saltem cum aliqua portione etiam ipsis quodam honestatis jure debentur, ut probat Surdus de alimentis tit. 1. quæst. 39; ac propterea censeo, posse Theclam (etiam in casu, quo maritus ob tenacitatem expresse, ac ab-

solute nollet) cum moderatione etiam eidem alimenta ministrare, prius de-
posito scrupulo; si enim maritus in casu est inuitus, talis est irrationabiliter:
quod voluisse innuere censeo S. Raymundum, cum post præcitata verba sub-
juxit: Si autem omnino, & præcise dicat ipsi uxori conscientia, quod viro displicet,
& scandalizatur inde, deponat conscientiam illam, si potest: si autem, non
debet dare & c.

MENSIS DECEMBRIS

CAS. I. Theodora habet parentes miserimos, & ex meretricio lucro huc
usque eidem subvenit. At noscens miserum statum animæ
suz, si in sæculo permaneat; Parochum consultit, an licite valeat Parentes
deselinquere, ac fieri Monialis Convertita. Quid Parochus respondet?
Respondet, posse, immo ipsam debere à sæculo se retrahere (si aliter nos-
cat se absque peccato in sæculo non victuram) ut peccandi periculum, &
occasionem deserat, alioquin ipsam non esse absolutionis capacem; nam qui
amat periculum, in illo peribit. Nec in casu obstat pietas in parentes miseri-
mos; nam ut docet S. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. in C. Religio, & pietas sunt
duæ virtutes. Nulla autem virtus alit virtuti contrariatur, aut repugnat: quia
secundum Philosophum in Prædicamentis: Bonum non est bono contrarium. Unde
non potest esse, quod pietas, & religio se mutuo impediunt, aut propter actum
unius, actus alterius excludatur: Cujuslibet enim virtutis actus debitis circumstan-
tiis limitatur, quas si prætereat, jam non erit virtutis actus, sed vitii. Unde ad
pietatem pertinet, officium, & cultum parentibus exhibere secundum debitum
modum: non est autem debitus modus, ut plus homo tendat ad colendum patrem,
quam ad colendum Deum. Sed sicut Ambrosius dicit super Lucam: Necessitudini
generis, divinæ religionis pietas antefertur. Si ergo cultus parentum abstrahat
nos à cultu Dei, jam non esset pietatis parentum insistere cultui, contra Deum.
Unde Hieronymus dicit in Epistola ad Heliodorum: Per calcatum perge Patrem,
per calcatam perge Matrem, ad vexillum Crucis evola: summum genus pietatis
est, in hac re fuisse crudelium. Et ideo in tali casu dimittenda sunt officia pieta-
tis in parentes propter Divinum religionis cultum. Si vero exhibendo debita obse-
quia parentibus, non abstrahamur à Divino cultu, hoc jam pertinebit ad pieta-
tem: & sic non oportebit, propter religionem pietatem deserere.

CAS. II. Filiofamilias, adhuc sub patria potestate viventis, relicta fuere
plurima bona, ea tamen conditione, ut ad ejus Patrem non perveniat usus-
fructus eorumdem. Q. an hoc non obstante, Filius teneatur in foro conscien-
tiæ hunc Patri donare?
Resp. neg. Siquidem in Athen. Exsistitur C. de hon. qualib. & in Athen.
ut liceat Matri & Avia col. 8. in princ. expresse definitum est, ut si bonis
quæ filiisfamilias dantur contra voluntatem, patri non acquiratur ususfruc-
tus. Cum ergo filius in casu patri negando usumfructum talium bonorum,
nullam eidem irroget injuriam; hinc fit, quod in foro conscientiz non tene-
tur filius eidem patri donare; ni forte ejus naturæ sint bona, ut in eis fi-
lius ex necessitate succedere debeat; cujusmodi est legitima matris: in quo
casu non potest tunc patri ususfructus adimi per præfatam conditionem; ut
post Bartolum & Castrom. probat Gomez in l. 48. Tau. n. II. quem citat

ac consequitur Rebellus de oblig. Just. lib. 1. q. 7. sect. 2. n. 15. Idem dic-
quoad Avum, & Proavum tum in casu prædicto, cum in aliis, in quibus
de jure nec Patri, nec Avo, nec Proavo adventitorum ususfructus acquiri-
tur, quem propterea filius in foro conscientiz illis donare non teneatur.

CAS. III. Filius per aliquod tempus non à patre, sed ab amico, suimet
contemplatione, alimenta percepit. Q. an talis filius possit exigere à patre
æquivalens alimentis, quæ eo tempore ipsi pater præstare debuisset.

Resp. neg. cum Rosignolo de Matrim. 9. prænot. 14. n. 2. Bonacina, &
aliis. Ratio est, quia cum pater non ex justitia, sed naturali pietate tenea-
tur filio alimenta præbere, solum quando sic indiget, & aliunde non habet,
nec potest habere; hinc fit, quod si ab amico per aliquod tempus sui con-
templatione alimenta percipit, filius nequit exigere à patre æquivalens ali-
mentis, quæ ipsi eo tempore, in amici defectu, pater præstare debuisset;
nam filius tali tempore habuit quo sustentaretur, absque eo quod faceret
debitum; quod sufficit, ne pater ad ullam restitutionem, ac strictam refec-
tionem teneatur. Nec dicat Azorius part. 2. Instit. Mor. lib. 2. cap. 4. q. 16.
in foro exteriori licere filio, auctoritate Judicis, reperere à Patre æstimationem
alimentorum; nam veritas est in contrarium, cum juxta dicta pater non te-
neatur filium alere ex justitia, sed jure sanguinis, & ex quo ei vitam dedit,
& quidem cum alimenta aliunde habere potest, l. si quis à liberis §. si vel
parens ff. de lib. agnosc. in quo casu si pater ea neget, utique filius implorare
potest officium Judicis, ut illa ipsi à patre præbeantur: & solum in casu, quo
alimenta sunt debita jure actionis, puta, legati, vel similis, etiam præteriti
temporis peti possunt, ut tenet Bartolus in l. liberis, quos §. manumissis n. 3.
ff. de Aliment. & Cibarij. Item in Cons. 211. vol. 1. n. 4. ac Surdus de Ali-
ment. tit. 1. q. 32. n. 40. Diversimode foret dicendum, si filius debitum fe-
cisset, ut se aleret. Item si pater filiam infansem exposuisset, ac factam
pubilem impediret quominus filio alitoris nuberet, nam tunc titulo ingra-
titudinis omnia alimenta præteriti temporis reddere teneretur, l. Paire, C. de
Nupt. estsi regulariter qui filiam exposuit, non teneatur alimenta reddere,
quæ alius præstitit, l. 1. Cod. de Infant. expos.

CAS. I. Anus pater in electione novi Parochi sui Parochiz, ex mul-
tis sacerdotibus concurrentibus de illi suffragium, pater pu-
tar fuit in pateris miseris conditionem. Q. an simonia peccatum com-
mittit?

CAS. II. Idem Casus, cum videtur magnum esse dissensionem inter electo-
res sime Pater, an Pater dignior sacerdos pro operando munere Parochi,
suffragium suum de illi pateris ignoro. Q. an peccet?

CAS. III. Cum dies anniversarij à Testatore præscripti incidat in diem
Dominicam, aut in diem infra Octavam: Q. an Parochus tali die possit
Missam de Redemptio in carnis celebrare? An quid si incidat infra Octavam
Corporis Christi?